

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XIV. V Ljubljani, 24. decembra 1942-XXI. štev. 48 (684)

O božiču zeleno,
o veliki noči sneženo.

Slovenski pregovor

DRUŽINSKI TEDNIK

Izhaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva 14/III. Poštni predal št. 345. Telefon št. 33-32. — Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.393. — Rokopisov ne vračamo, nefrankiranih dopisov ne sprejemamo. Za odgovor je treba priložiti 2 liri v znakah.

NAROČNINA

3/4 leta 10 lir, 1/2 leta 20 lir, vse leto 40 lir. V tujini 64 lir na leto. — Naročnino je treba plačati vnaprej.

CENE OGLASOV

V tekstem delu: enostopna petlins vrsta ali njen prostor (višina 3 mm in širina 55 mm) 7 lir; v oglašnem delu 4.50 lire. V dvobarvnem tisku cene po dogovoru. — **Notica:** vrstica 7 lir. Malo oglasi: beseda 0.50 lire. Oglasi davek povsod še posebej. Pri vrzratnem naročilo popust.

Danes:

Naša nova pravljica:

Stanovitni kositrni vojaček

(Gl. str. 4.)

Boji letalstva Osi v Tuniziji in Libiji

Uspešno bombardiranje alžirskih oporišč. - Razpršene sovražne čete v južni Libiji

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 17. decembra svoje 936. vojno poročilo:

Poskusi sovražnika, da bi motil narčna premikanja enot Osi v Sirtiki, so se izjalovili po silovitih borbah, v katerih smo zabili več ujetnikov in zaplenili vojni material.

Na predpuščavskem področju južne Libije so saharški oddelki razpršili sovražne skupine, pri čemer so uničili nekaj tovornih avtomobilov in ujeli nekaj ujetnikov; britanske oklepne avtomobile pa so naši lovci obstreljevali s strojnimi in jih zažgali.

Nemško letalstvo je bombardiralo letalska pristanišča in oporišča v Alžiru, zasedena po Angležih in Američanih, in je s posebno silovitostjo nastopilo proti pristaniščem napravam v Philippevillu. Nemški lovci so pri tem sestrelili v bojih tri sovražna letala.

Letalski napadi so povzročili izgube med prebivalstvom v Sfaxu in Tunisu. Obrambno topništvo je v bližini poslednjega mesta zadelo tri napadajoča letala, ki so strmoglavila na tla.

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil dne 18. decembra svoje 937. vojno poročilo:

V Sirtiki se nadaljuje borbe motoriziranih sil na obeh straneh. Sovražne izpade za lahkim oklepni vozili na naše enote, ki se premikajo proti zapadu, smo zateli. Zaplenili smo 5 manjših tovornih avtomobilov in ujeli nekaj ujetnikov.

Izvidniški oddelki so vršili živahno delovanje v Tuniziji, kjer so italijanske in nemške letalske skupine tokle sovražne motorizirane kolone. V letalskih spopadih z nemškimi lovci je angleško in ameriško letalstvo izgubilo 5 letal, medtem ko so dve nadaljnji letali uničili lovci nad Tunisom.

Navzile neugodnemu vremenu so naši bombniki z dobrim uspehom napadli pristanišče Philippeville.

Napad britanskih letal na otok Lampedusa je povzročil dva mrtva in šest ranjenih med prebivalstvom ter lahko materialno škodo. Pri tem smo sestrelili eno letalo tipa Bristol Blenheim in eno letalo tipa Curtiss in ujeli pilota.

Eno naše letalo se z operacij včerajšnje dne ni vrnilo.

V teku spremljevalnih operacij pri oskrbovanju Afrike smo izubili neko svojo torpedovko. Del posadke je rešen. Družine umrlih so obveščene.

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil dne 19. decembra svoje 938. vojno poročilo:

V Sirtiki včeraj sovražnik, prizadet v bojih, v teku katerih je izgubil nadaljnjih 21 oklepnih voz, ni več izvajal obutnega pritiska na čete Osi, ki so izvajale predvidene pokrete.

V Tuniziji so letalski oddelki bombardirali zbirališča sovražnikov na področju Madjeza el Babe. 10 letal so zbili nemški lovci, štiri nadaljnja pa so sestrelili naši in nemški letalci v srednjem Sredozemlju.

Susa (Tunizija) so znova napadla sovražna letala. Hudo škodo so prizadeli civilnim mestnim delom. Med domačim prebivalstvom je 38 mrtvih.

Obrambno topništvo je razbilo štiri letala.

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 20. decembra svoje 939. vojno poročilo:

Na fronti v Sirtiki in na tuniškem področju spopadi obojestranskih izvidniških oddelkov.

Sovražno letalstvo, ki je ponovno skušalo delovati nad našimi postojankami, je izgubilo po zaslugi protiletalskega topništva Osi štiri letala v Libiji in eno v Tunisu. Tri ostala angleška letala so sestrelili naši lovci nad Sabratho. Nemški letalski oddelki so uspešno bombardirali pristanišče v Bengaziju in zadeli tam zasidrane ladje in pristaniške naprave. V vodah nekoliko severno od mesta so letala zadela dve ladji s skupno 12.000 tonami, ki sta se verjetno potopili.

Sovražnik je izvedel nove napade na tuniška mesta in povzročil med domačim prebivalstvom številne žrtve: 17 mrtvih in 30 ranjenih je bilo ugotovljenih v Susi, 26 mrtvih in 43 ranjenih pa v Tunisu. Na objektih vojaškega pomena ni bilo nobene škode.

Med uspešnimi nočnimi akcijami so močni nemški oddelki bombardirali letališča na Malti. Jugovzhodno od oloka smo napadli angleški konvoj in v njem zanesljivo zadeli en parnik.

Vel. Kralj in Cesar je sprejel poveljnika legije prostovoljcev

Rim, 16. dec. Nj. Vel. Kralj in Cesar je sprejel nacionalnega svetnika Eugenia Coselchija, poveljnika legije prostovoljcev Italije, ki je vzvišenemu

Vladarju izrazil v imenu 98.000 v legiji vpisanih tovarišev čustva udanosti italijanskega prostovoljstva, ki se še naprej bori na notranji in zunanji fronti s strastno odločnostjo zasledujoč smotre vojne in zmage. Nacionalni svetnik Coselchij je poklonil Vladarju svojo publikacijo o protikominternem paktu z naslovom »Tri zastave na svetlo ter nekaj drugih protiboljševiških propagandnih publikacij.

Vladar je sprejel nacionalnega svetnika Fania

Vel. Kralj in Cesar je sprejel v zasebni avdienci nacionalnega svetnika Amedea Fania, predsednika fašistovskega zavoda za italijansko Afriko. Predsednik je Vladarju poklonil najvažnejše publikacije zavoda.

Princ Piemontski je obiskal Bologno in Pavo

Pretekli teden je Vis. princ Piemontski obiskal Bologno, kjer so ga na postaji sprejeli prefekt, zvezni tajnik in drugi zastopniki oblasti. Visoki gost je v spremstvu poveljnika teritorialne obrambe pregledal nekatere vojaške oddelke. Naslednji dan se je princ pripeljal v Pavo, kjer je pregledal častniško šolo. Prebivalci so princa navdušeno pozdravljali.

Milijonsko darilo ob stoletnici tržaške hranilnice

Rim, 16. dec. Duce je sprejel v Beneski palači advokata Uga Trevesina in dr. Oresca Rozza, predsednika in

Vladar pri otvoritvi akademskega leta v Campidogliu

Rim, 17. dec. Včeraj zjutraj je bila na Campidogliu ob navzočnosti Vladarja slovesna otvoritev 17. akademskega leta višjih tečajev za rimske študije, ki so pod pokroviteljstvom vladarja. Vladarja so sprejeli Tajnik stranke, minister Bottai, ki je zastopal vlado, predsednik senata Suardo, narodni svetnik Gray, ki je zastopal zbornico italijanske kr. akademije Federzoni, rimski guverner ter predsednik zavoda. Vladar je v spremstvu prvega pribočnika generala Puntunija vstopil v dvorano Giulio Cesare, kjer so ga viharno pozdravili. V dvorani so bili zbrani mnogi diplomatski, politični, znanstveni in kulturni odličniki ter visoki zastopniki Oboroženih Sil. Navzočni so bili tudi nemški poslanik von Mackensen, japonski odpravnik poslov, italijanski poslanik pri sv. stolici, prefekt, zvezni tajnik, armadni general, višji častniki, akademiki in časnikarji. Na vladarjevi desnici je sedel kardinal Pelegrinetti. Predsednik C. Galassi Paluzzi se je Vladarju zahvalil za čast, ki jo je slovesnosti izkazal s svojim obiskom, nato pa popisal obširno

delo, opravljeno v zavodu v prefektem akademskem letu. Očrtal je tudi še bolj poglodbeno delo za prihodnje leto ter poudaril narodne, znanstvene in kulturne koristi, ki jih rodi študije o Rimu.

Nato je guverner Giacomo Borghese predaval o urbanizmu. Govornik je poudaril važnost prispevka kr. zavoda in prikazal potrebo novega regulacijskega načrta rimskega mesta. Nato je omenil Ducejevo svarilo, da »nas prekipevališči razvoji prestolnice ne sme premagati«, in poudaril, da prebivalstvo Rima stalno narašča, posledica tega je pomanjkanje stanovanj in prometne težave v starem mestnem predelu. Dalje je govornik predaval o važnosti kmetijskega dela za prehrano mesta, in za pravno in gmotno trdnost plemena.

Predavatelju so po govoru vnelo odobrali.

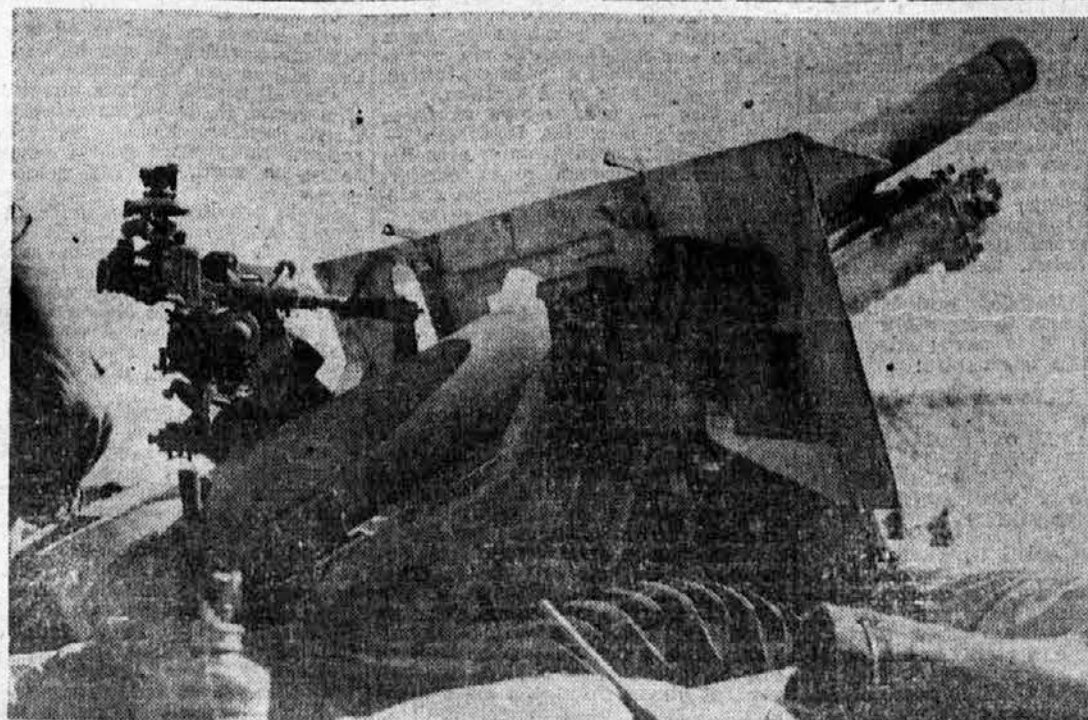
Nato je Vladar odšel iz dvorane, vsi navzočni in množica ljudstva, ki se je med tem zbrala na Piazza del Campidoglio, so pa svojega Vladarja viharno pozdravljali.

Nov direktorij fašistovske Stranke

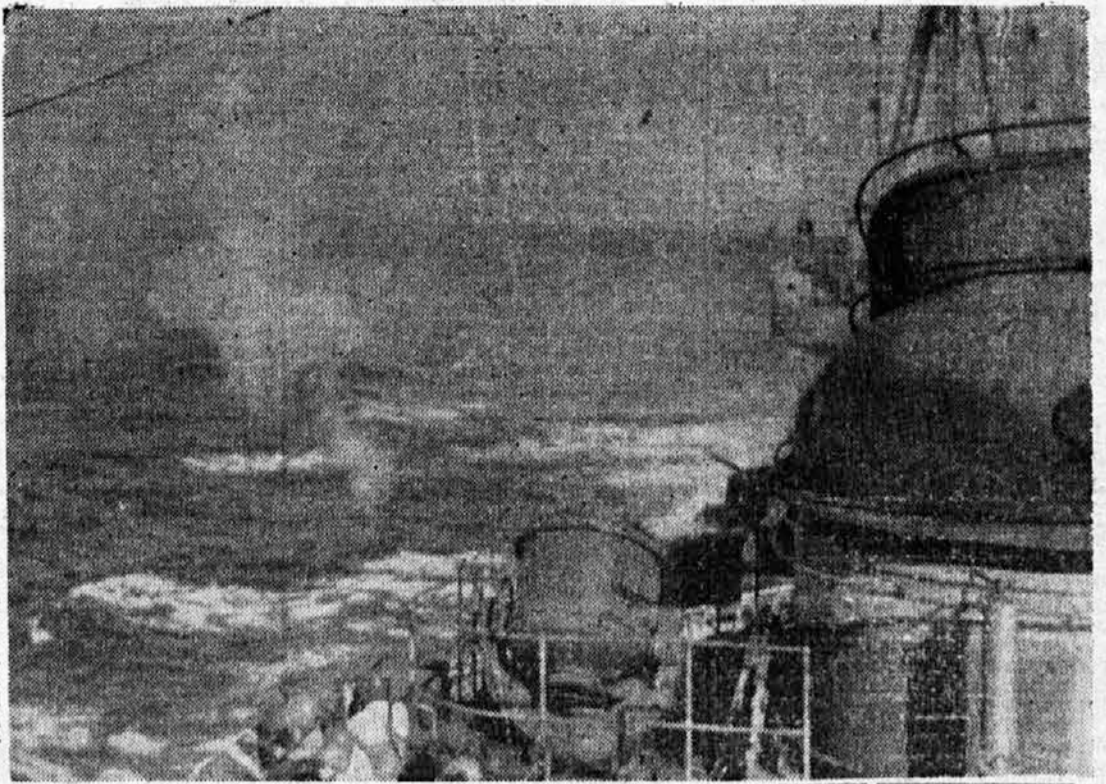
Rim, 19. dec. Odredbeni list Stranke objavlja:

Duce je na predlog tajnika PNF podpisal dekrete o imenovanju članov direktorija PNF. Nacionalni direktorij je sestavljen takole:

Podtajnik Mario Farnesi, rojen leta 1910, vpisan v Stranko od 1. 1928 (2. fašistovski nabor), vstopil je v Stranko iz mladinskih organizacij, poročnik pilot prostovoljec, bojevnik v italijanski Vzhodni Afriki. V sedanjih

Cannone italiano di medio calibro in posizione sul fronte cirenaico. — Italijanski top srednjega kalibra v postotanki na cirenaškem bojišču.

generalnega direktorija hranilnice v Triestu, ki sta Duceju poklonila skupno s spominsko kotaino slavnostno publikacijo ob prvi stoletnici ustanovitve hranilnice ter izročila vsoto en milijon lir, ki so jo razdelili tako, da dobi 500.000 lir občinsko podporno društvo v Triestu, 250.000 lir GIL za šolske obednice in 250.000 lir fašistovska zveza za podporne urad za bojevnike in njih družine.

vojni je bil trikrat odlikovan za vojaško hrabrost, po poklicu je odvetnik.

Carlo Ravasio, rojen 1. 1897, vpisan v PNF od 1. maja 1921, bil je ranjen za Revolucijo. Skvadrist, udeležnik pohoda na Rim, kapitan bojevnika, vojni invalid iz vojne 1915-18, doktor filozofije, po poklicu novinar in pisatelj.

Carlo Storza, rojen 1. 1897, vpisan v PNF od 14. decembra 1920, poveljnik akcijske eskadre, podpolkovnik bersaljerov, prostovoljec v vojnih letih 1915-18, v italijanski Vzhodni Afriki in Spaniji. Imetnik 4 zlatih kolajn za vojaško hrabrost, po poklicu novinar in pisatelj.

Alessandro Tarabini, rojen 1. 1894, vpisan v Stranko od 7. novembra 1919, Skvadrist, udeleženec pohoda na Rim, bojevnik v vojni 1915-18 in v sedanjih vojni, general Milice, bivši Zvezni tajnik in generalni inspektor GILL-a.

Člani po zakonu:

Giuseppe Bottai, minister za narodno vzgojo.

Alessandro Pavolini, minister za ljudsko kulturo.

Renato Ricci, minister za korporacije.

Guido Buffarini Guidi, državni podtajnik v notranjem ministrstvu.

Enzo Galbani, šef glavnega stana Milice.

Člani:

Alessandro Bonamicci, rojen 1. 1903, vpisan v Stranko od 1. januarja 1920, Skvadrist, udeleženec pohoda na Rim, major bersaljerov, bojevnik v italijanski Vzhodni Afriki, generalni podpoveljnik GILL-a.

Antonio Deste, rojen 1. 1909, vpisan v Stranko od 21. aprila 1927 (prvi fašistovski nabor), vstopil v Stranko iz mladinskih organizacij, topniški kapitan, prostovoljec, bojevnik v sedanjih vojni in v Spaniji. Imetnik bronaste kolajne za vojaško hrabrost, napredoval je enkrat za vojne zasluge, doktor gospodarskih ved, podtajnik GUF-a.

Sandro Giuliani, rojen 1. 1895, vpisan v PNF od 23. marca 1919. Sansepolkrist, Skvadrist, udeleženec pohoda na Rim, bojevnik v vojni leta

1915-18, novinar, zaupnik skupine Sansepolkristov.

Domenico Pellegrini Giambietto, rojen leta 1839, vpisan v PNF od 1. februarja 1922, ranjen za Revolucijo, bojevnik prostovoljec v vojni 1915-18, v Spaniji in v sedanjih vojni, invalid, odlikovan dvakrat s srebrno kolaino za vojaško hrabrost, imetnik dveh križev za vojaško hrabrost, odvetnik, profesor ustavnega prava na Kraljevi univerzi v Neaplju, nacionalni svetnik.

Umberto Aiello, rojen 1. 1901, vpisan v PNF od 18. decembra 1920, Skvadrist, udeleženec pohoda na Rim, poročnik pilot, prostovoljec, bojevnik v sedanjih vojni, odlikovan s srebrno kolaino za vojaško hrabrost, Zvezni tajnik v Livornu.

Antonio Bonino, rojen 1. 1903, vpisan v Stranko od 1. 1920, Skvadrist, udeleženec pohoda na Rim, poročnik, bojevnik v sedanjih vojni, računovodja, Zvezni tajnik v Livornu.

Franco Bogazzi, rojen 1. 1908, vpisan v PNF od avgusta 1921, udeleženec Pohoda na Rim, Skvadrist, bojevnik v sedanjih vojni, ranjenec v Spaniji, odlikovan s tremi srebrnimi kolainami in z dvema vojnima križema za vojaško hrabrost, napredoval je po vojni zaslugi, doktor medicine in kirurgije, Zvezni tajnik v Genovi.

Odredbeni list PAF objavlja:

Duce je na predlog Tajnika PNF imenoval za inspektorja PNF naslednje Fašiste:

Ezio Berberini, rojen 1. 1897, vpisan v PNF od decembra 1919, Skvadrist, fašistovski in vojni invalid, prostovoljec, bojevnik v vojni 1. 1915-18, v italijanski Vzhodni Afriki, in v Spaniji in v sedanjih vojni odlikovan za vojaško hrabrost, bivši podtajnik PNF.

Emilio Balletti, rojen 1. 1905, vpisan v Stranko od 15. decembra 1921, ranjen za Revolucijo, Skvadrist, poročnik, prostovoljec, bojevnik v italijanski Vzhodni Afriki in sedanjih vojni, doktor prava, nacionalni svetnik, sedaj generalni tajnik zveze fašistovskih sindikatov industrije v Turinu.

Carlo Alberto Biggini, rojen 1. 1902, vpisan v PNF od 10. maja 1925, prišel je iz avangardistov, kapitan, prostovoljec, bojevnik v italijanski Vzhodni Afriki in v sedanjih vojni, doktor prava, nacionalni svetnik, rektor Kraljeve univerze v Pisi.

Luigi Emanuele Gianturo, rojen leta 1894, vpisan v Stranko od 1. avgusta 1919, Skvadrist, udeleženec Pohoda na Rim, podpolkovnik bersaljerov, prostovoljec, bojevnik v vojni 1915-18 in v sedanjih vojni, odlikovan z dvema srebrnima kolainama in dvema bronastima kolainama za vojaško hrabrost, odvetnik, bivši Zvezni tajnik v Milanu.

Domenico Mittiga, rojen 1. 1894, vpisan v PNF od 3. oktobra 1920, Skvadrist, udeleženec Pohoda na Rim, prostovoljec, bojevnik v vojni 1. 1915-18, v italijanski Vzhodni Afriki, Spaniji in v sedanjih vojni, odlikovan s štirimi srebrnimi kolainami za vojaško hrabrost, doktor inženierstva, konzul Milice.

Alberto Nucci, rojen 1. 1904, vpisan v PNF od 20. septembra 1920, Skvadrist, udeleženec Pohoda na Rim, novinar, že 9 let Zvezni tajnik, sedaj Zvezni tajnik pri nacionalnem direktoriju PNF s funkcijo podšefa političnega tajništva.

Martino Offenda, rojen 1. 1906, vpisan v PNF od 8. avgusta 1922, prostovoljec, bojevnik in ranjenec v Spaniji, odlikovan z bronasto kolaino za vojaško hrabrost, doktor prava, sedaj Zvezni tajnik v Sassariju.

Franz Pagliani, rojen 1. 1904, vpisan v PNF od 1. marca 1920, Skvadrist, udeleženec Pohoda na Rim, prostovoljec, bojevnik v italijanski Vzhodni

Listek „Družinskega tednika“

»Moj otrok ima 40° vročine!«

Napisal dr. med. G. Becher

Ta naslov sem izbral zato, ker je po navadi hkrati tudi vzklík groze in izraz zaskrbljene materske ljubezni...

Bolezenske klice hitreje poginejo v visoki vročini. Zdravnik, ki je vajeen stali ob bolniški postelji vročičnih bolnikov, vse iznova in iznova s hvaležnim začudenjem spoznava...

To zvezo moramo poznati: je tako bomo preboleli tisti silni, privzgojeni strah pred vročino. Karpak pomeni nenaden dvig temperature...

Karpak moramo pri visoki vročini iskati ne vzrok, da lahko pravilno in hitro pomagamo. Strah ob ugotovitvi vročine na se sme biti tako pretiran...

Zato se ne moremo vselej strinjati s tistimi sodobnimi zdravniki, ki skušajo najprej znižati vročino...

Prehlad, infekcijske in otroške bolezni, ki jih po navadi spremlja visoka vročina, trajaio po navadi samo nekaj dni...

Razumljivo je, da se vsaka mati prestraši, če njen dveletni ljubljence leži ves rdeč v postelji...

Privrajim toplo kopal, ki zviša vročino; res je otrok tisto noč ves vročičen, zato pa tudi vem, da lahko uravnani. Starec je imel sicer še celo vrsto bušk...

naravi prepustim pri sicer zdravem otroku zmago nad katarjem. Da bolniček mirneje spi, ga zavijem v hladne obkladke...

Ce ima otrok na lepem visoko vročino, je bolje, da to vročino, zaveznika v borbi, podpiramo in ne zatiramo...

vse to pa karpa lahko odloči samo izkušni zdravnik. Bistra, poučena mati pa od zdravniku torej ne bo najprej zahtevala, naj omili vročino in nato ozdravljenju.

Po knjigi „Der neue Hausarzt“

Marija poslušá...

BOŽIČNA NOVELA

Marija se je vrnila iz ateljeja. Modna risarka je v nekem velikem modnem salonu in ima prav za prav k imenitno službo.

Toda vse to ji danes prav nič ne pomaga. Danes je štiri in dvajset decembra, in Marija se čuti zapuščeno, samotno in potrito.

Stanovala je v ljubkem, samskem stanovanju, ki ga je sama po svojem okusu modernu opremila.

Peč je kaj kmalu prijetno grela sobo. Pristavila je vodo za čaj in pospravila mizico.

Sedla je na kauč in jela mežati čaj. Zdelo se ji je, da ima prazen plehak okus.

Izegnala je roko in odprla radio. Bil ji je kakor ljub, dober prijatelj, vselej pripravljen, pomagati, razvedriti, potolažiti.

»Ah, to je dobro, rada bi jo vzela v najem.«

»Bojim se, da ni na prodaj.«

»Ne maram je kupiti, rada bi jo vzela v najem.«

»Moram jo imeti. Plačam, kar zahtevate — cena je postranska stvar.«

»Kako se piše?«

»Madame Fontaine.« je odvrnil mož.

»Mislum, da je Francozinja. Prišla je zastran hiše na Queens-Gatu.«

»Recite ji, prosim, naj vstopi.«

Jimmie je bil namreč prošil Mr. Turtla, naj pošlje k njemu vse ljudi, ki bi hoteli kupiti hišo na Queens-Gatu.

»Vi ste Mr. Haswell?«

Vendar ni dočakala božične pesmi in tudi plesne glasbe...

Marija je napeto poslušala; njene resne, vsevedne oči so temnele, bilo je čudovito strmenje v njih.

Kako dolgo ga ni videla! Dve leti sta minili to poletje.

Tokrat je prvič govoril v radiu in zato je bilo to zanj nezasišano doživetje, nedoumljiva sreča.

Na poti v oddajo postaja mu je bilo skoraj žal, da je zaradi te naloge odpotoval ta večer iz svoje vasi.

»Kaj si želiš?« je vprašal. »Kaj ti je treba?«

»Ali si se kdaj videla?« je vprašal. »V zelo slabem stanju je.«

»Nisem bila še notri. Govorila sem z Mr. Turtlom.«

»Kaj si želiš?« je vprašal. »Kaj ti je treba?«

»Ali si se kdaj videla?« je vprašal. »V zelo slabem stanju je.«

»Nisem bila še notri. Govorila sem z Mr. Turtlom.«

»Kaj si želiš?« je vprašal. »Kaj ti je treba?«

»Ali si se kdaj videla?« je vprašal. »V zelo slabem stanju je.«

»Nisem bila še notri. Govorila sem z Mr. Turtlom.«

»Kaj si želiš?« je vprašal. »Kaj ti je treba?«

»Ali si se kdaj videla?« je vprašal. »V zelo slabem stanju je.«

»Nisem bila še notri. Govorila sem z Mr. Turtlom.«

»Kaj si želiš?« je vprašal. »Kaj ti je treba?«

»Ali si se kdaj videla?« je vprašal. »V zelo slabem stanju je.«

»Nisem bila še notri. Govorila sem z Mr. Turtlom.«

vrnila v gorsko vas, kjer sta preživela čudovito, dehteče poletje.

Zgodilo se je, da je sredi svojega predavanja nenadno moral misliti nanjo.

Takoj nato so Petra Larsna poklicali v telefonsko celico.

»Bilo je tako lepo.« je rekel nepoznan in vendar tako znani ženski glas.

»Hotela sem se vam samo zahvaliti.« je skoraj plaho nadaljeval glas na drugi strani žice.

»Do jutri zjutraj.«

»Oh, škoda.« je razočarano odgovoril ženski glas.

»Saj danes gotovo ne utegnete, Marija?« je nezogolovo vprašal.

»Jaz? O Bog! Toda vi? Gotovo ste kam povabljena?«

»Nisem.« se je zlagal.

»No, pa pridite k meni.« je mehko dejala.

»Res, Marija? Ali naj pridem?«

»Da!« Smrečica se je bleščala v luči skoraj dogorelih svečk.

»Ti, ljubljenski glas! In kaj je že rekla?«

»na Novo leto bova šla k nam domov, Marija. In mati nama bo dala svoj blagoslov.«

Tudi živali pijejo alkoholne pijače

V pariškem zoološkem vrtu se je eden izmed slonov zelo prehladil in pazniki so se bali za njegovo življenje.

Dajali so mu vsa mogoča zdravila, napoljed se je pa neki paznik spomnil, da bi debelokožu morda pomagal alkohol.

Sicer so pa znanstveniki že davno ugotovili, da si tudi nekatere druge živali na prostosti prav rada privošči kapljico naravne opojne pijače.

»Neko drug jo je tudi že hotel imeti.« je rekla Jimmie smehljaje se.

»Tako, kdo neki?«

»Neki Mr. Grostein — ali ste že kdaj kaj slišali o njem?«

»Nikoli a ne bo je dobil. Jaz jo moram imeti Priskrbeli mi jo boste, kajne?«

»Kdo je pa bil?«

»Ne vem. Mislila sem pa, da je nekdo, ki je prišel po tvojem naročilu. Bil je že bogve kje, ko sem jaz prišla v bližino hiše.«

»Kako to misliš — da je bil že bogve kje, ko si ti prišla tja?«

ZRCALO

naših dni

Za vsak prispevek v tej rubriki plačamo 8 lir

Dva svetova

Ko sem se pred dnevi vračala iz bolnišnice, sem tole doživela, kar sicer žalostno zato pa jasno osvetljuje srčno kulturo in človekoljubje tako imenovanih »boljših slojev«.

Pred vrati bolnišnice mi je na lepem postalo tako slabo, da si nisem upala niti koraka naprej iz strahu, da ne omedlim.

»Mislim, da boste razumeli, kako bridko me je zadelo, tem bridkeje, ker je bolan človek, ki mu od slabosti in bolečin ves svet pleše pred očmi, še prav posebno občutljivi. Tedaj je prišla mimo stara ženica iz tako imenovanih »nižjih slojev«.

Samo prikimala sem, saj govoriti nisem mogla. Brez besed, brez posebnih vprašanj me je odnela domov, čeprav jo je pot peljala drugam.

Dva svetova... M. Š.

Zadovoljne božične praznike želi svojim cenj. odjemalcem tvrdka

Fr. Brear - Ljubljana

Kolodvorska 35

LJUBITELJI GLASBE

IZPRAŠAN OPTIK IN URAR

LJUBLJANA, sedaj Stritarjeva ul. 6

FILATELISTI POZOR! Najugodnejše kupite in vnovčite znamke vseh kontinentov do poslednjih okupacijskih znamk...

uravnani. Starec je imel sicer še celo vrsto bušk, a bil je kak zadovoljen in je upal, da bo lahko kmalu nadaljeval svoje delo.

»Ah, to je dobro, rada bi jo vzela v najem.«

»Neko drug jo je tudi že hotel imeti.« je rekla Jimmie smehljaje se.

»Neko drug jo je tudi že hotel imeti.« je rekla Jimmie smehljaje se.

»Kdo je pa bil?«

ZEMLEJEPISNA ZNANOST 15. STOLETJA

456 letnica prvega globusa

Slavni »krompir« Martina Behaima

Ko se je Martin Behaim, trgovec in pomorski iz Nürnberga, leta 1486. po triletni raziskovalni vožnji vzdolž zahodnoafriške obale vrnil domov, je iz tedanjega zemljepisnega znanja narisal svetovni zemljevid. Istega leta, ko je Kristof Kolumb odplul na Atlantski ocean, da bi Indijo poiskal na zahodu, je dal Behaim narediti »majhno zemljo«. Ta prvi globus je kmalu zaslovel po vsem svetu, zaradi njega je tudi Behaimovo ime — mož je umrl leta 1507. v Lizboni — postalo nesmrtno.

Behaimov »krompir«, kakor so imenovali njegov globus, so zgradili takole: Neki zvonar je vlijl pol metra visoko kovinsko kroglo, ki so jo potem prevlekli s papirjem. Po sušenju so plast ob ekvatoru prerežali, tako da so obe kroglini polovici lahko dvignili, jih v notranjščini podprli z lesenimi palicami, potem obe kroglini polovici spet položili drugo na drugo in kroglo lično obliko z mavcem. Globus so prelepili z velinovim papirjem, potem je pa neki slikar nanj naslikal Behaimov zemljevid. Zemljo je pobarval svetlo modro, predele gozdov pa temno zeleno. Kjer je hotel naznačiti sneg in led, je papir pobarval srebrno. Morja je pobarval z nasičeno modro barvo, samo Rdeče morje je dobilo svojemu imenu primerno barvo. Globus je spolnilo več ko 1100 krajevnih imen, okrog 100 skrbno narejenih označb mest, kjer žive kopenske in morske živali, razen tega so bile na njem označene tudi ladje, potniki, kralji, svetniki, zastave in grbi.

Napuhnjena globus

Med tem pradedom vseh globusov in milijoni današnjih zemeljskih zemljevidov za solo in dom, leži dolga razvojna pot. Sicer so že leta 1615. v Nürnbergu odprli prvo trgovino z zemeljskimi in nebesnimi globusi, vendar so šele leta 1781., torej skoraj tri stoletja po Behaimovem »krompirju«, začeli prodajati globuse iz lepenke. Vse dotlej so globuse delali samo iz kovine in mavca. Po naročilu vojvode Holsteinskega je v 17. stoletju mehanik Andreas Busch izdelal tri in pol metre visok in več ko tri tone težak globus iz bakra. Zemljsko oblo je delal dvajset let, gotova je bila pa leta 1664. Na zunanji strani tega orjaškega globusa si videl ves svet, skozi vrata na njem je pa gledalec lahko stopil v notranjščino, kjer si je lahko ogledal nebesni obok. Leta 1725. so globus prepeljali na Rusko. Približno za polovico manjši so bili prenosljivi globusi iz gumija, ki so jih iznašli leta 1832. Te globuse so morali napuhovati z mehom.

Ali bi se morali pri izdelavi globusov ozirati na to, da je zemlja sploščena? Ne, čeprav je namreč razdalja od središča zemeljske oble pa do enega pola 6356 kilometrov, od ekvatorja pa do pola pa 6377 kilometrov, pomeni teh 21 kilometrov pri globusu, ki ima radij 20 centimetrov, samo 2/3 milimetra razlike. Tako majhnega odklona na krogli pa oko sploh ne zapazi.

V mravljičnih gnezdih ni starih samcev

Naravoslovci so ugotovili, da v mravljičnih gnezdih nikdar ni starih samcev, medtem ko je samice dosti. Le redko žive mravljični samci dalj ko dvanajst tednov, medtem ko samice nekako, če imajo srečo, tudi 12 let.

Pritlikava družina

Leta 1938. je umrl v Beogradu 85letni Acime Bunčin, ki je bil velik samo 99 centimetrov in je veljal tedaj za najmanjšega človeka na svetu. Njegov brat je meril 101 centimeter, sestra pa 102.

Ko so zobe še posojali

Leta 1860. si še v vsakem večjem časopisu lahko bral oglaš: »Priporočam cenjenemu občinstvu cele čeljusti ali posamezne zobe, ki jih posojam za krajšo ali daljšo dobo. Ustanova izposoja zobe tudi za en sam večer, na primer za poroko, slavnostno večerjo ali ples.

Narkotična rastlina

V več delih Arabije uspeva grm, ki ga Arabci imenujejo »rastlino smeha«. V plodovih tega grma se namreč razvijajo ko grah debela črna zrna. Človek, ki ta zrna je, se prične tako smejati, da dobi prave krče smeha. Ta bolesten smeh traja približno pol ure, potem pa nastopi utrujenost in neobčutljivost. Arabci uporabljajo ta nenavadna zrna za lajšanje bolečin.

Banane na severnem tečajniku

Islandske oblasti so se odločile, da bodo izkoristile toploto vročih vrelcev svoje domovine in na njihovem področju zasadile banane in drugo južno sadje. K temu jih je privedel zglede Danske, kjer so tudi na nekem posestvu začeli gojiti večji nasad južnega sadja, ki je prav dobro obrodilo.

Vloga flavte v prastari dobi

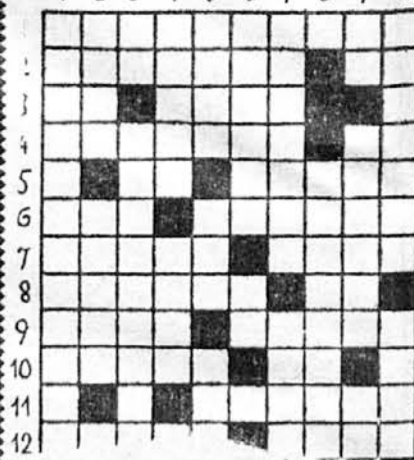
Med prvimi glasbili, ki jih je človek izumil v svojo zabavo, je bila flauta, zgrajena iz školjk. Nekateri severni narodi so flavte izdelovali dolgo časa iz mamutovih kosti, pozneje pa iz kamna in lesa. Na nekaterih južnih otokih, kjer je flauta še danes zelo priljubljena glasbila, pa igrajo domačini ranjo skozi nos.

UGANKE

Prva križanka

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

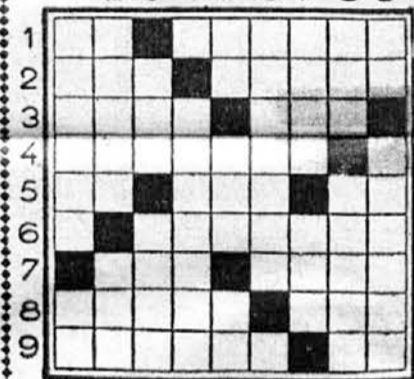

Vodoravno: 1. Velika krepost. 2. Rimski pesnik, utemeljitelj rimske satire (180—103); globok tolmun ali kemični znak za žlahtno kovino. 3. Nemški predlog; moči. 4. Debelokolec; Hrvat ju ima, pirat pa ne. 5. Drog; pripada nekemu prostoru v hiši. 6. Slovenski zgodovinar; reči, predmeti. 7. Grška muza ljubezenske poezije; riževo žganje. 8. Indijanska bojna sekira (do kraja). 9. Zdravilna roža; vladar. 10. Bolj imeniten Janez (i=j); kakor prvo pod 3. vod. 11. Vojvodinski slikar (1815.—1888.). 12. Žensko ime; grška črka.

Navpično: 1. Merjenje površine ravnih ploskev. 2. Oveča koža; tuja za prijeten duh, vonj, okus. 3. Prva in tretja črka abecede; špansko univerzitetno mesto. 4. Če sega močno v višino; moderno orožje. 5. Praprebivalec Balkana; kip (2. skl. mn.); ruska reka. 6. Bistrost, čvrstost; kot prvo iz 5. vodor. vrste. 7. Svojljni zaimek; madžarska reka. 8. Opravek, ki je v zvezi z barvami. 9. Oblika pomožnega glagola; grški modrijan z vzdevkom: »Tennis« in ki je trdil, da vse teče, da se vse dialektično menja (do kraja). 10. Livada, trata »zape«

Druga križanka

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Vodoravno: 1. Kratica; rdeča barva. 2. Vodna žival; načinovni prislov. 3. Nespametni Izakov sin; poljska kozjo kri. Sicer se je pa posrečilo izdelati prvi umeten rubin šele leta 1891. tehtal je pol karata. Leta 1910. so pa izdelali prve umetne safire. Danes se je pa izdelovanje umetnih draguljev že tako izpopolnilo, da človek umeten dragulj le težko s prostim očesom loči od pravega.

Navpično: 1. Gibanje zraka; tuja kratica za konjsko silo. 2. Vrh v Julijskih Alpah; pripadnik germanskega naroda. 3. Klica; Bakhov dar. 4. Rusko mesto. 5. Latinski predlog in kratica; predlog; osebni zaimek. 6. Ruski pesnik trpljenja in spokornosti (1877.). 7. Lunina mena; cel, popoln. 8. Pripadnik starega ameriškega naroda; lep praznik. 9. Medmet; grajene.

Prvi begunec

Ko je Napoleonova velika armada na Ruskem doživela poraz, je Napoleon zapustil svoje razkropljene čete in odšel, ker mu je bilo mnogo do tega, da pride čimprej v Francijo. Zavrt v ko-

žuh se je s svojim adjutantom odpravil na siromašnih saneh, da ga nihče ne bi spoznal. Brodnik je oba prepehjal čez reko Njemen in Napoleon ga je vprašal, če se je prepeljalo že mnogo francoskih ubežnikov. »Ne,« je odgovoril Rus, »vi ste prvi.«

Kako so izdelovali umetne dragulje

Ze pred okroglo dva tisoč leti so skušali izdelovati prve umetne dragulje. Ti prvi recepti za izdelovanje draguljev so vsebovali živalske odpadke in kozjo kri. Sicer se je pa posrečilo izdelati prvi umeten rubin šele leta 1891. tehtal je pol karata. Leta 1910. so pa izdelali prve umetne safire. Danes se je pa izdelovanje umetnih draguljev že tako izpopolnilo, da človek umeten dragulj le težko s prostim očesom loči od pravega.

Če je venec visel nad vhodom v hišo...

Stari Grki so imeli navado, da so pri vhodih hiše, v kateri se je rodil otrok, obesili venec. Če se je rodil deček, so obesili venec iz oljkovih vej, sicer pa iz volnenih vlaken.

Čudne eskimske navade

Eskimi mislijo, da se ribe sovražijo s kopenskimi živalmi. Zato nikdar ne jedo pri istem kosilu ali večerji mesa obeh vrst živali, ker se boje, da bi v njihovem želodcu živali obračunavale med seboj.

Prav tako Eskim nikdar ne bo prinesel nalovljene ribe in kopenske živali skozi isti vhod svojega šotora ali igluj (koča iz snega), ker bi po njegovem obe vrsti živali s tem užalili.

Vestni slovnica

Jakob Grimm (1785.—1863.) nemški jurist, jezikoslovec in gramatik je mnogo dal na to, kako ljudje govore. Nekeč je prenočil v neki gostilni in natakark ga je vlijudno vprašal:

»Ali smem vprašati, kaj gospod je za večerjo?« Grimm je natakark strogo pogledal in dejal: »Dostoj nič. Ponovite vprašanje v prihodnjem času!«

Najhitrejši avtobusi

Najhitrejšje vozijo avtobusi v Arabiji. Skoraj 1000 kilometrov dolgo pot med Damaskom in Bagdadom prevozi v 15 urah. Če pa odštejemo postaje, na katerih se avtobus spotoma ustavlja, prevozi to progo v 10 urah, torej prevozi na uro po 100 kilometrov.

Nenavadno naključje

Edinstveno naključje, ki mu doslej na vsej širni zemlji ni bilo enakega, se je primerilo v letih 1800. in 1825. Obakrat je namreč glavni dobiček pruske razredne loterije zadela srečka s številko 39.093.

H.C. ANDERSEN

STANOVITNI KOSITRNI VOJAČEK

»Glej no,« je vzkliknil prvi, »kositrni vojaček! Ta bo pa odjadril daleč proč.«

Naredila sta si čolnček iz časopisa, posadila vanj kositrnega vojačka in splaval je po občestnem prekopu. Dečka sta tekla poleg in ploskala. Bog nas varuj! Kako ogromni valovi so pljuskali po tem prekopu, da, saj je bil pa prej tudi hud naliv.

Papirnati čolnček se je zibal sem in tja, včasih se je hitro zavrtel okrog svoje osi, da je mali kositrni vojaček zadržel, toda bil je stanovit, niti trenil ni, strmo je gledal predse in tiščal puško k sebi.

Nenadno je splaval čolnček pod nizkim mostičkom. Tam je bilo tako zelo temno kakor v njegovi škatli.

»Kam neki plovem?« je premišljeval. »Da, da, to mi je nagodel vračiček. Oh, če bi le tisto majhno dekletce sedelo tukaj ob meni v čolnčku, potem bi bilo lahko še bolj temno!«

(Dalje prihodnjč)

IZLOČILNICA

OZADJE, TOVOR, POLJE, BONBON, ROŽIC.

Iz vsake besede vzemi po tri zaporedne črke, tako da se ti zloži primerno voščilo.

VPRASANJE ZA POKRAJINARJE

Kako pride do tega, da se ravno osprede neke pokrajine prikazuje temnejše kakor ozadje, ki je tem svetlejšje čim bolj oddaljeno je? To je pojav, ki je posebno izrazit v gorovju in ki ga mora vsak slikar-pokrajinar dobro upoštevati.

Odgovor:

Tu odlična neenaakomerna odsevanje svetlobe ozadje svetlo, v tem osprede temnejše, tem več zračnih delcev od daljave gore, tem več zračnih delcev od daljave plani, ki nas na primer loči od ozadja. Zračna plast, ki nas na primer loči od ozadja, prepušča svetlobo, čim debelejša je, tem več svetlobe odseva nazaj.

Rešitev ugank iz prejšnje številke

Križanka: 1. soporok, lok, 2. alod, toklat, 3. tun, Romanov, 4. pelikan, na, 5. pekeč, Tit, 1. 6. skok, bob, 7. dah, lapor, 8. ha, Rapallo, 9. ovce, Oto, 10. zaloga, ote, 11. ara, gnitost.

Premikalnica: Skrbnost — vestnost.

Stopnica: 1. s, 2. as, 3. las, 4. sila, 5. listič, 6. lisca, 7. salijel, 8. Sicilija.

Spreminjavanka: sipa — Pisa — Apis.

Izločilnica: Nakrčen advent, tak post.

